

Mer tid för kunskap - förskoleklass, förlängd skolplikt och lovskola (SOU 2015:81)

Sammanfattning

- SKL tillstyrker utredningens förslag vilket innebär att obligatorisk förskoleklass med skolplikt ska införas
- SKL instämmer med utredningen om att det finns skäl att förtydliga förskoleklassens syfte, uppdrag och innehåll
- SKL tillstyrker utredningens förslag om förlängd skolplikt
- SKL avstyrker utredningens förslag att det införs en skyldighet för huvudmannen att erbjuda lovskola
- SKL välkomnar förslaget om att huvudmän ska kunna överlämna undervisning inom ramen för lovskola till en annan huvudman genom entreprenad
- SKL förutsätter att kommunerna ersätts för de kostnader som utredningen har tagit fram.

Obligatorisk förskoleklass eller sexårsklass i grundskolan

SKL tillstyrker utredningens förslag vilket innebär att obligatorisk förskoleklass med skolplikt, ska införas. Det leder till att fler barn får ta del av förskoleklassens verksamhet.

Utredningen har tagit fram två alternativ. I det första alternativet kvarstår förskoleklassen som en egen skolform men blir obligatorisk. Det andra alternativet som utredningen benämner sexårsklass innebär ett förberedande år i en tioårig grundskola. Förskoleklassens syfte uppdrag och innehåll kvarstår oförändrade i båda alternativen. SKL delar utredningens uppfattning om att alternativ 1, obligatorisk förskoleklass med skolplikt, ska införas. Alternativ 2 skulle kräva omfattande anpassningar i skollagen från det som är grundskolans kärna: kursplaner, kunskapskrav och timplan. En förändring i skollagen skulle i praktiken inte innebära någon förändring för eleverna då det enligt direktiven fastställts att förskoleklassens syfte, uppdrag och innehåll ska kvarstå oförändrade i båda alternativen.

Enligt utredningen råder en samstämmig bild bland forskare om att barn som tidigt vistas i stimulerande lärmiljöer, där det erbjuds tillfällen till interaktion och lek med

kamrater samt kunniga och intresserade vuxna får bättre möjlighet att utvecklas och lära sig än barn som inte vistas i dessa miljöer. SKL har ingen annan forskning att hänvisa till och tillstyrker därför att en kombination av förskolans och grundskolans arbetssätt och metodik även fortsättningsvis bidrar till att ge förskoleklassens sin egen identitet.

Utredningen anser att man bör överväga att studiehandledning på modersmålet ska ges i förskoleklassen. Studiehandledning på modersmålet kan ges som extra anpassning eller särskilt stöd i grundskolan och gymnasieskolan. Vi är positiva till att skolhuvudmän ger eleverna språkstöd i förskoleklassen. SKL anser emellertid att det mot bakgrund av att kunskapskrav saknas och att det skulle innebära betydligt högre kostnader för kommunerna är orimligt att införa krav på studiehandledning även i förskoleklassen. I nuläget råder det dessutom en stor brist på studiehandledare i många språk.

SKL instämmer med utredningen om att det finns skäl att förtydliga förskoleklassens syfte, uppdrag och innehåll.

Förlängd skolplikt

SKL tillstyrker utredningens förslag om förlängd skolplikt.

SKL ser positivt på förslaget att elever med förlängd skolplikt både ska kunna fullfölja skolplikten i grundskolan samt ska tas emot på introduktionsprogram enligt samma regler som idag men med skolplikt under det första året. Elever som kommer sent under sin grundskoletid till Sverige hinner inte uppnå alla kunskapskrav och behöver därför ytterligare tid.

SKL vill understryka att frågan om förlängd skolplikt inte löser problemet med behörighet till gymnasieskolans program för alla elever. En orsak till att elever inte blir behöriga är att de inte har fått tillräckligt stöd i sitt lärande och sin skolsituation. SKL ser ett behov av ytterligare utvecklingsarbete på skolor och i kommuner för att skapa inkluderande lärmiljöer. Det behövs även en rad andra insatser exempelvis samverkan mellan skola och andra aktörer såsom socialtjänst, barn- och ungdomspsykiatri samt habilitering. SKL arbetar för att fler kommuner ska få möjlighet att satsa på en förstärkt elevhälsa där samverkan mellan skola och andra aktörer bättre kan möta elever med måttlig eller lindrig psykisk ohälsa.

SKL förstår utredningens tankar om att det ska finnas en fullständig dokumentation av elevens kunskapsutveckling i form av slutbetyg och en skriftlig bedömning av de ämnen där eleven inte fått godkända betyg, när skolplikten upphör. Vår bedömning är att det innebär ett utökat dokumentationskrav. Studie- och yrkesvägledarens roll blir än viktigare om förslaget genomförs t.ex. då det gäller att informera elever som kan bli aktuella för förlängd skolplikt, vad det innebär samt möjligheten att fullfölja skolplikten i grundskolan eller gymnasieskolans introduktionsprogram. Stöd från

Studie- och yrkesvägledare är extra viktigt för elever vid fristående grundskolor vars huvudman inte anordnar gymnasieutbildning och därmed inte heller introduktionsprogram. Dessa elever ska enligt förslaget ha rätt att söka sig till introduktionsprogram i kommunal regi.

Lovskola

SKL avstyrker utredningens förslag att det införs en skyldighet för huvudmannen att erbjuda lovskola. Däremot ställer sig SKL positiv till att huvudmannen kan erbjuda lovskola eftersom många elever är i behov av denna möjlighet.

SKL delar utredningens uppfattning om att lovskolan kan fungera som ett viktigt komplement till den ordinarie undervisningen särskilt för de elever som är motiverade och nära behörighet. SKL vill betona att lovskola inte förändrar skyldigheten att sätta in mer skyndsamma insatser för en elev som är i behov av stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd.

SKL anser att ett stödmaterial med konkreta exempel på hur organisation av lovskola och prövning kan se ut bör tas fram som stöd till skolhuvudmännen.

SKL välkomnar förslaget om att huvudmän ska kunna överlämna undervisning inom ramen för lovskola till en annan huvudman genom entreprenad. Det möjliggör för mindre kommuner och huvudmän i små fristående skolor att fullfölja sitt ansvar om förslaget genomförs.

SKL anser liksom utredningen att lovskola syftar till att erbjudas elever som riskerar att inte nå kunskapskraven men att det ska vara frivilligt för eleverna att delta då motivation är en avgörande faktor för utveckling.

Ekonomiska och praktiska konsekvenser

Som sägs i betänkandet så innebär förslagen utökade åtaganden för kommunerna och då ska finansieringsprincipen tillämpas. Det är under förutsättning att så sker som SKL tillstyrker förslagen.

SKL bedömer att utredningen generellt gjort välgrundade och noggranna beräkningar av de ökade kostnaderna som förslagen medför, exempelvis att elever i förskoleklass får samma lagstadgade rätt till skolskjuts och skolmåltider som elever i grundskolan. Vi bedömer dock att utredningen underskattat tidsåtgången och därmed kostnaderna för administrationen kring och bevakningen av förlängd skolplikt. Utredningens beräkningar på denna punkt bygger på en tiduppskattning om 10 minuter per elev som blir aktuell för förlängd skolplikt. SKL bedömer att tidsåtgången i praktiken kommer bli väsentligen mer omfattande än så, vilket behöver beaktas i den fortsatta beredningen av förslagen.

Även förslaget om obligatorisk förskoleklass innebär en utökad skolpliktsbevakning och därmed ökade kostnader, vilket utredningen inte beaktat i sina beräkningar. Kommunens skyldighet idag är att se till att alla erbjuds att gå i förskoleklass. Om det blir obligatoriskt att gå i förskoleklass kommer skyldigheten även omfatta att se till att alla som ska gå där faktiskt gör det. Det är ett avsevärt mer omfattande uppdrag, särskilt som det kan innebära myndighetsutövning i form av att exempelvis vitesförelägga vårdnadshavare som av olika skäl brister i att medverka till att barn fullgör skolplikten. SKL menar att även detta behöver beaktas i den fortsatta beredningen av förslagen.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko

Ordförande

Reservation lämnades av Alliansen samt av Liberalerna, se bilagor.

RESERVATION

Styrelsen för SKL
2016-01-22

Reservation från Alliansen, Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

Mer tid för kunskap – förskoleklass, förlängd skolplikt och lovskola (SOU 2015:81)

Alliansen reserverar sig till förmån för avslag på punktsatsen ett. Vi anser att förskoleklassens krav och innehåll måste revideras, att kunskapsinnehållet måste ökas, att förskoleklassen måste bli en del av skollagen och fullt ut integreras i grundskolan. Det är inte rimligt att förskoleklassen fortsätter att vara en egen skolform när den nu blir obligatorisk.

Vi vill att skolstarten ska ske vid sex års ålder. Därmed förlängs skolplikten till tio år och förskoleklassen blir den första av tio årskurser i grundskolan. Genom att tydliggöra förskoleklassens syfte och införa ett extra skolår ges fler elever förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Med allmän skolstart vid sex års ålder tydliggörs utbildningsperspektivet samtidigt som lärandet sker med en pedagogik som är anpassad till elevernas ålder.

De kunskapskrav som finns i dag för lågstadiet ska finnas kvar, men det nya lågstadiet blir fyraårigt.

I ett internationellt perspektiv sker den obligatoriska skolstarten i Sverige sent. I de flesta europeiska länder är skolan tioårig och barnen börjar skolan vid sex års ålder.

RESERVATION

Styrelsen för SKL
2016-01-22

Reservation från Liberalerna, Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting

Mer tid för kunskap – förskoleklass, förlängd skolplikt och lovskola (SOU 2015:81)

Vi anser att den fjärde punkten under sammanfattningen i yttrandet (sid 1) ska ändras till:

”SKL tillstyrker utredningens förslag att det införs en skyldighet för huvudmannen att erbjuda lovskola eller motsvarande.”

En konsekvensändring av den ändringen är att även den första meningen under rubriken Lovskola på sidan 3 ändras till:

”SKL tillstyrker utredningens förslag att det införs en skyldighet för huvudmannen att erbjuda lovskola eller motsvarande insats.”

Lennart Gabrielsson